

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/393

Karar No : 1980/453

SZET : Millî Güvenlik Konseyi'nin 4. maddesi kapsamına giren, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yurisdiksyonunda görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : İbrahim Cebeci

O L A Y : Eskişehir Eğitim Enstitüsü gece bölümü öğrencilerinden bir grubun, ders bitiminde evlerine giderken ateş edilmiştir. Eskişehir Cumhuriyet Savcılığı 30.5.1978 günlü iddianamesinde; Eskişehir Eğitim Enstitüsü öğrencisi olup, daha önce karıştığı anarşik eylemler nedeniyle Nazilli Eğitim Enstitüsüne nakledilen sanığın; 25.5.1978 günü, sol görüşlü enstitü öğrencilerinin bulunduğu gruba tabanca ile hedef gözetmeden ateş ettiği mağdur Pekir Kaya'nın yaralanıp sanığın kaçtığı, böylece sanığın ideolojik görüş ayrılığı nedeniyle adam öldürmeye tam teşebbüs ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranış suçunu işlediğini ileri sürerek, eylemine uyan Türk Ceza Kanununun 448., 62., 31., 33., 40. ve 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre cezalandırılması istemiyle Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açmıştır.

Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi; 3.7.1980 tarihinde, 1978/158, 1980/117 sayılı ile, sanığa atılı suçların, yaygın şiddet eylemi niteliğinde, sıkıyönetim ilan nedenlerine ilişkin, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı olduğu, politik ve ideolojik amaçlı işlenip bu konularda yeterli kanıt bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi; 2.9.1980 tarihinde, 1980/1065 sayılı ile, suçun işlendiği Eskişehir ilinde sıkıyönetim ilan edilmediği, 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesindeki irtibatın geniş olarak anlaşılacağı, sanık hakkında sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmekte olan başka bir davanın bulunmadığı ve davaya bakmanın Adli Yargı yerinin görev alanına girdiği kanısına vararak 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre görevli yargı yerinin belirlenmesi için Mahkememiz'e başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Orhan Erdem, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 8.12.1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu davada Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın

bu davada Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplar tıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Çanıoğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan yardımcı Yavuz Öğüt'ün davanın, Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği biçimindeki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

~~Yazılı~~ Suç 26.5.1978 günü Eskişehir'de işlenmiş ve bu ilde sıkıyönetim 12.9.1980 tarihinde ilân edilmiştir.

Dosya kapsamından olayın, bu olayda yaralanan Bekir Kaya ile sanık arasındaki özel ve kişisel bir nedenden kaynaklanmadığı ve bunlar arasında bir kin ve husumetinde olmadığı, aksine sanık ile kendilerine atış edilen grup arasında ideolojik görüş ayrılığı bulunduğu, sağ görüşlü sanığa okulda "Kurtcebe" denildiği, Eskişehir Eğitim Enstitüsünden bazı nedenlerle ayrıldığı anlaşılmaktadır.

Bu kanıtlar ve veriler karşısında, sanığa atılı suçlar; ideolojik görüş ayrılığından kaynaklanıp, temel haklardan olarak yaşam hakkına yönelik olarak işlendiğinden 7 sayılı kararın 4. maddesi kapsamına girdiği, aynı zamanda sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu ortadadır. Herne kadar suç 12.9.1980 günü ilan olunan sıkıyönetimde 3 aydan önce 25.5.1978 gününde işlenmiş ve 1402 sayılı Yasa'nın 13/a maddesi dışında kalmış ise de, aynı Yasa'nın 13/b maddesine göre anılan suçlar; ideolojik kökenli olduğu ve bu tür suçların işlenmesindeki saikle sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlar arasında genel ve ortak amaç içinde bağlantı bulunduğu açıkça görüldüğünden, bu davaya Askeri Yargı yerinde bakılması gerekir.

Bu nedenlerle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği ne, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 8.12.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

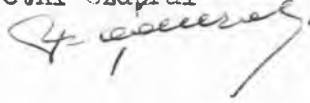
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdyral

Üye

İsmail Oğuz

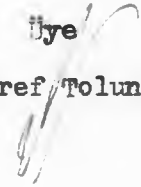
Üye

Orhan Erdem

Üye

Şeref Tolungüç

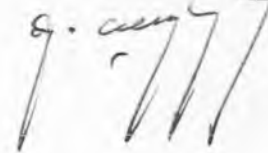
Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

Esas NO: 1980/393

KARŞI OY YAZISI

1422 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi " Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları,sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına,suç,sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılır" hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi ge iş yorumlara sebebiyet vermiş,senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dosyaları görevsizlik karna bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yorumla meydan vermemek için madde yeniden :

" a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde,sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilânından önce üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla,umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına,suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi,sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....." Biçiminde düzenlenmiştir.Bu tadilat hernekadar M.C.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin terkin çalışmalarını daha önce başladığı için bu çalışmalarda ke gerçekler üzerinde durma gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe " Sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar " deyimini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş,Millî Savunma Komisyonu,Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlanlara sebebiyet verdiğiinden (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış,ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adale ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Millî Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış,sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel suçların,suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın,örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için,suçlar arasında klasik irtibat kavramını yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile "ortak ve genel gaye içerisinde irtibat....."biçiminde 1 değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen" umumi ve müşterek içerisinde irtibatlı bulunan " ibaresi ile "Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçeleri benimsediği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatlı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak,bu olayın oluştuğu veya 6136 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlal eden suç sıkıyönetim ilânından önce üç ay önce işlenmiş olacaktır.(b) bendinin uygulanabilmesi içinde maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince elkonmuş bir suçla ,umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulanmanın en önemli noktasını teşkil etmektedir.Madde yeniden tedvin edilirken,sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi,süre ile hudutlandırılması ,buna

rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyeti dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Millî Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu kararına gelince :

Millî Güvenlik Konseyi, (1) rolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurtda sıkıyönetim ilân ettiğine göre sıkıyönetim ilân nedenlerinin genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasına herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı nususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlar ihlas etmek amacı ile (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde : "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev altına giren suçlarla, Cumhuriyete, Millî Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, millî güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." kararını vaz ettiği, kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde, ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayları da sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu kararda 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununa yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklik le mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmünün geçmişte de (nakabline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4) maddesinin, sıkıyönetim kanunu ile bir te değiştirilerek uygulanması gerekeceği binaenaleyh belirtilen sürenin-her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak-7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı , ayrıca, olayımızda sıkıyönetim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde , sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı ol halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibarı ile işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından üç ay daha önce 5.6.1978 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu ~~Pilizade~~ sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Üzüm

Üye

Hasan Çelikkale